

خواندنا فاتحيٓ د نقیژت دا

به رهه فکرن
نه رکان محمد

“خواندنا فاتیحی د نقیژی دا”

• به شیئی ئیکئی : واجبیا خواندنا فاتیحی بو ئیمامی و بو یی ب تنی

خواندنا فاتیحی د نقیژی دا بو ئیمامی نقیژی ل به راهییا نقیژکه ران دکهت و بو وی یی نقیژی ب تنی دکهت پروکنه که ژ پروکنین نقیژی¹، و ئەفه مه زهه بئ جمهوریه : ئیمامی مالک² و شافعی³ و حنبله⁴ هه لدبژیرن، و ئەهلئ علمی ژ صه جابی و تابعی و یین پشتی وان قئ هه لدبژیرن⁵.

به لگین قئ بوچونی :

عن عبادة بن الصامت رضي الله عنه، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: (لا صلاة لمن لم يقرأ بفاتحة الكتاب)
ژ عوباده یی کورئ صامتی -پازیوونا خودئ ل سه ر بیت- گۆت:
پیغه مبه ری (ع^ص) گۆت: (نقیژ بو وی نینه یی فاتیحا کیتابی (قورئانی) نه خوینیت)⁶.

1 ناکو ئەکهه تو ژ قهستا نه خوینی نقیژا ته یا بهتاله و ئەکهه ته ژبیرکر و پاشی هیشتا تو د نقیژی دا بیرا ته هات دقیت رکاعةتهکئ پینشفه بکهی و دوماهییی دوو سوجدین سههووی ببهی، و ئەکهه تو ژ نقیژی دمرکهتی و شنی بیرا ته هات دی نقیژی دوباره کهی و خودئ باشته درانیت.

2 ((مواهب الجلیل)) للحطاب (2/211، 212)، وینظر: ((الشرح الصغير للردیر وحاشیة الصاوی)) (1/343).

3 ((نهاية المحتاج)) للرملي (1/476)، وینظر: ((أسنى المطالب)) لزرکریا الأنصاري (1/149).

4 ((الإقناع)) للحجاوي (1/133)، ((شرح منتهی الإرادات)) للبهوتي (1/216).

5 ئیمامی نهوهوی دبیزت: (مهزههین مه ئەوه فاتیحه یا جهگیره، نقیژا نقیژکه ری بشیت بخوینیت دروست نابیت ئیلا بوئ، و جمهورئ زانایان ئەفه یا کوتئ ژ صحابی و تابعیان و یین پشتی وان، و ئین موندهری یا بو مه کوتئ ژ عومری کورئ خه طابی، و عوثمانئ کورئ عاصی. و ئین عه باسی، و ئەبوو هورهیره، و ئەبی سهعیدئ خدی، و مالک، و ئین موبارهکی، و ئەحمدهی، و ئیسحاقی. و ئەبی نهوری، و هه قالین مه ژ نهوری و داودی بو مه بهس دکهن) ((المجموع)) (3/327). وینظر: ((التمهید)) لابن عبد البر (20/192).

6 رواء البخاري (756)، ومسلم (394)

عن أبي هريرة (رضي الله عنه) قال : قال رسول الله (ﷺ) : (من صلى صلاة لم يقرأ فيها بفتح الكتاب، فهي خداجٌ) يقولها ثلاثاً.

ژ کیستی ئه بوو هورهیره: پیغمبه‌ری (ﷺ) گوت : (هه‌ر که‌سی نقیژه‌کی بکه‌ت و فاتح‌ا کیتابی تیدا نه‌خواند، ئه‌و یا کیمه و نه‌یا ته‌مامه) و گوتنا خو سو جارا دووباره دکه‌ت. ⁷

ئیمامی شه‌وکانی ده‌باره‌ی په‌یفا (خداج) دا دیبژیت: رامانا ئه‌قی په‌یقى ئانکو (یا کیمه)، و د ئه‌صل دا نقیژا کیم نا هیته گوتن بو وی نقیژ⁸.

ئه‌فه به‌شه‌ک ژ خواندنا فاتحی کو ئیجماع یا ل سه‌ر هه‌ی خواندنا وی روکنه د ئه‌قان هه‌رسی حاله‌تین هه‌نی دا، چ نقیژکه‌ر یی ب تنی بیت (د سوننه‌تی دا یان ژى نقیژا واجب به‌لی ژبه‌ر عوزره‌کی ل مال یان د سه‌فه‌ره‌کی دا کر) بو‌قی روکنه، و بو‌وی ژى روکنه بخوینیت ئه‌قی پیش نقیژیی بو هنده‌ک نقیژکه‌ران دکه‌ت، پیدقیه ئه‌فه د هه‌می رکوعه‌تان دا فاتحی بخوینیت، و بو‌وی ده‌می ژى روکنه ئه‌قی نقیژی ب جه‌ماعی بکه‌ت د نقیژا ده‌نگی نزم دا کو نقیژا نیقرو و ئیقاری نه، د ئه‌قی ده‌می دا بو‌پیش نقیژی و هه‌می نقیژکه‌رین ل پشت وی ژى روکنه.

⁷ رواه مسلم (395)

⁸ ((نیل الأوطار)) للشوکانی (2/243).

به شی دووی : بیده‌نگیا نفیژکه‌ران - مأموم - د نفیژین ده‌نگ بلند دا

نه واجبه بو نفیژکه‌ری ل پشت ئیمامی نفیژی دکهت د نفیژین ده‌نگی بلند دا نه و فاتیحی بخوینیت⁹. و نه‌فه مه‌زه‌به‌بی ئیمامی **حنه‌فی**¹⁰ یه و **مالکی**¹¹ یه و مه‌زه‌به‌بی قه‌دیم یی **شافعی**¹² یه و گوټنا پتیریا پیشیان¹³ و ئن ته‌یمیه¹⁴ ژی قی هه‌لدبژیریت.

به‌لگین قی بوچونی :

رب العالمین دبیزیت : (**وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ**) [الاعراف 204]

ئانکو : و ده‌می قورئان دئیتته خواندن هوین گوهداریا وی بکه‌ن وخو بی ده‌نگ بکه‌ن گه‌لی مروٴان ؛ دا به‌لکی هوین تی بکه‌هن ب وی هیقییی کو خودی ره‌حمی پی ب هه‌وه به‌ت.

⁹ ئانکو د رکاعه‌تین سئی یی و چاری دا نفیژکه‌ری دئی فاتیحی خوینیت چنکی ئیمام بیده‌نگ دبیت نه دئی خو دا وان رکاعه‌تان ژی دا بیده‌نگ کهت بین ئیمام ژ ده‌نگ بلندیی ب دوماهیک هاتی، بیان ژی دئی خو د رکوعه‌تی ئیکئی و دووی دا بیده‌نگ کهت د نفیژین ده‌نگی نزم دا، به‌لکو د نفیژین ده‌نگی نزم دا د هه‌می رکوعه‌تان دا دئی فاتیحی خوینیت و نه‌فه روکنه بو پیش نفیژ و نه‌وی ل به‌ر پشت وی نفیژی دکهت ژی.

¹⁰ مه‌زه‌به‌بی حنه‌فی نه‌وه کو نه واجبه فاتیحی بخوینیت نه د نفیژا ده‌نگ بلند دا و نه د نفیژا ده‌نگ نزم دا ((العناية)) للبابرتي (1/338)، ((البنایة)) للعيني (2/313).

¹¹ ((الكافي)) لابن عبد البر (1/201)، و دئی به‌ری خو ده‌یه : ((الفوائن الفقهية)) لابن جرّی (ص: 44). ابن عبد البر دبیزیت : “و نه یا باشه بو چ که‌سان نه‌وه خواندنا وی ب خو، و نه‌که‌ر کول خواندنا ئیمامی به‌لبیت د نفیژیت ده‌نگ نزم دا کو نفیژا نیفرو و ئیقاری یه، و رکاعه‌تا سئی یی ژ مه‌غرمب و دوو رکاعه‌تین دوماهییی ژ عه‌یشا، فیجا نه‌که‌ر وی خواندن هیلا د فان جها دا نه‌وه وی خرابی کر(خه‌له‌تی کر)، و چ ل سه‌ر وی نینه(وه‌کی نفیژ دوباره‌کرنی یان سوچدا سه‌هری) ل ده‌ف ئیمامی مالک و هه‌قالین وی”.

¹² ((المجموع)) للنووي (3/364)، ((البيان)) للعرماني (2/194).

¹³ ئین ته‌یمیه دبیزیت: نه‌که‌ر نفیژکه‌ری کوه ل خواندنا ئیمامی بو دئی بیده‌نگ بیت، و نا خوینیت؛ هندیکه گوهدانا وی یه بو خواندنا ئیمامی ب خیرتره ژ خواندنا وی ب خو، و نه‌که‌ر کول خواندنا ئیمامی نه‌بو(بی بیده‌نگ بو یان یی دبر بو ژ ئیمامی) دئی نه‌وه بو خو خوینیت، ژ به‌رکو خواندنا وی باشتره ژ بیده‌نگیا وی؛ ئانکو گوهدانا خواندنا ئیمامی ب خیرتره ژ خواندنا وی ب خو، و خواندنا وی ب خو ب خیرتره ژ بیده‌نگیا وی. ((الفتاوی الکبری)) (2/286).

¹⁴ ئین ته‌یمیه دبیزیت: “و نه‌فه وه‌کی نه‌ئیکیا وانه د خواندنا فاتیحی دا ل پشتی ئیمامی ل ده‌ما ئیمامی ب ده‌نگی بلند دخویمیت؛ وه‌ندیکه زانانه تیدا سئی قه‌ولن، هاتیبه‌ه کونن: بو وی نینه نه‌وه بخوینیت ل ده‌ما ئیمام ب ئاشکه‌رای دخوینیت و وی کولی بیت، نه فاتیحی و نه ژیلی فاتیحی نا خوینیت، و نه‌فه کوټنا جمهوری یه ژ سه‌له‌ف و خه‌له‌فان. و کوټنا جمهوری یا دروسته، ژ به‌رکو رب العالمین دبیزیت: **وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ** ۲۰۴ و ده‌می قورئان دئیتته خواندن هوین گوهداریا وی بکه‌ن وخو بی ده‌نگ بکه‌ن کله‌لی مروٴان؛ دا به‌لکی هوین تی بکه‌هن ب وی هیقییی کو خودی ره‌حمی پی ب هه‌وه به‌ت. [الاعراف ۲۰۴]. (مجموع الفتاوی) (295-22/294).

ئىمامى ئەحمەد دىيىت : يىن بەرى مە د كوم بوون ل سەر ھندى كو
ئەف ئايەتە يا د نقيزى دا ھاتى.15

عن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه، قال : (إنَّ رسولَ الله (ﷺ) خطبنا
فبينَ لنا سُنَّتَنَا وَعَلَّمَنَا صَلَاتَنَا، فقال : إذا صَلَّيْتُمْ فَأَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ، ثُمَّ
لِيَوْمِكُمْ أَحَدُكُمْ، فإذا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وإذا قرأَ فَأَنْصِتُوا))

ژ ئەبوو موسايى ئەشعەرى -پازىبوونا خودى ل سەر بیت- گۆت :
پىغەمبەرى (ﷺ) بو مە ئاخفت و رىكا مە نيشا مە دا و نقيزا مە نيشا
مە دا، ئينا گۆت : ئەگەر ھەوہ نقيز کر ھوين ريزين خو پاست بکەن، و
بلا ئىک ژ ھەوہ پيش نقيزيى بکەت، قيجا ئەگەر وى تە کبير دا ھوين
ژى تە کبيرى بيژن، و ئەگەر وى خواند ھوين بيدهنگ بن)) 16

بەلگىن قى بۆچونى ژ ئەتەرا :

عن عطاء بن يَسارٍ : أَنَّهُ سَأَلَ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ عَنِ الْقِرَاءَةِ مَعَ الْإِمَامِ؟
فقال : لا قِرَاءَةَ مَعَ الْإِمَامِ فِي شَيْءٍ.

ژ كىستى عهطائى كورى ياسرى وى پرسىار ژ زهيدى كورى ثابتى كر د
خواندنا دگەل ئىمامى دا؟ وى گۆت: خواندن دگەل ئىمامى نينه د چ
تشتان دا17.

15 ((المغني)) لابن قدامة (1/407)، ((مجموع الفتاوى)) لابن تيمية (22/295).

16 رواد مسلم 404

17 رواد مسلم ۷۷

۱- أَنَّهُ لَوْ كَانَتِ الْقِرَاءَةُ فِي الْجَهْرِ وَاجِبَةً أَوْ مُسْتَحَبَّةً عَلَى الْمَأْمُومِ، لِلزَّمِ إِمَامًا أَنْ يَقْرَأَ مَعَ الْإِمَامِ، وَقِرَاءَتُهُ مَعَهُ مِنْهِيٌّ عَنْهَا بِالْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ، وَإِمَّا أَنْ يَسْكُتَ الْإِمَامُ لَهُ، حَتَّى يَقْرَأَ، وَهَذَا غَيْرُ وَاجِبٍ. بَلَا نِزَاعٍ بَيْنَ الْعُلَمَاءِ، بَلْ وَلَا يُسْتَحَبُّ عِنْدَ جَمَاهِيرِ الْعُلَمَاءِ.

ئه گهر خواندن د نقيژا ئاشكهره دا واجب با بو وان بين ل پشت ئيمامي يان ژي سوننهت با دا واجب بيت بو وي يان ئه و دگهل ئيمامي بخوينيت، و خواندنا دگهل ئيمامي نه هيبيا ژي هاتيبه كرن د قورئان و سوننهت دا، يان ژي ئيمام بيدهنگ با ههتا بين ل پشت وي خواند با، و ئه فا ههني نه واجب ل سهر پيش نقيژي بي دوو بهرهي ل دهف پيشيان، بهلكو خو نه سوننهته ژي ل دهف جمهوري زانايان¹⁸.

۲- أَنَّهُ لَمْ يُنْقَلْ أَنَّ الصَّحَابَةَ كَانُوا يَقْرَأُونَ خَلْفَ الرَّسُولِ (ﷺ) فِي سَكَنَتِهِ الْأُولَى أَوْ الثَّانِيَةِ، وَلَوْ كَانَ مَشْرُوعًا لَكَانُوا أَحَقَّ النَّاسِ بِعِلْمِهِ وَعَمَلِهِ، وَلِتَوَفَّرَ الْهَمَمُ وَالذَّوَاعِي عَلَى نَقْلِهِ.

ناهيتته فه گوهاستن ژ صه حابيان كو ئه وان خواند بيت ل پشت پيغه مبهري (ﷺ) د بيدهنگيا وي يا ئيكي دا يان يا دووي دا (ئه و بيدهنگيا كورت ئه وا دناقههرا فاتيحه و ئايه تين پشتي وي دي خوينيت)، و ئه گهر ئه و يا مه شروع كرى با ئه و چه قترين كهس بوون بو زانين و كاريكرو وي، و دا خه م ژ فه گوهاستنا وي هيتته خوارن¹⁹.

18 ئه گهر خواندن د نقيژا ئاشكهره دا واجب با بو ئه وي ل پشت ئيمامي نقيژي دكهت يان ژي سوننهت با دا واجب بيت بو وي يان ئه و دگهل ئيمامي بخوينيت، و خواندنا دگهل ئيمامي نه هيبيا ژي هاتيبه كرن د قورئان و سوننهت دا، يان ژي ئيمام بيدهنگ با ههتا ئه وي ل پشت وي خواند با، و ئه فا ههني نه واجب ل سهر پيش نقيژي بي دوو بهرهي ل دهف پيشيان، بهلكو خو نه سوننهته ژي ل دهف جمهوري زانايان.

به شی سیی : واجبیا خواندنا فاتیحی د هه می نقیژا دا

دقیّت فاتیحه بهیته خواندن د نقیژا دهنگ بلند دا و دهنگی نزم دا و
ئه فه هه لبرارتنا ئیمامی شافعی²⁰ یه، و ژ زاناییین سهردهم ئبن باز و ئبن
عثیمین ژی قی بۆچونی هه لدبژیرن.

ژ به لگین قی بۆچونی :

أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) ثَقَلَتْ عَلَيْهِ الْقِرَاءَةُ فِي الْفَجْرِ، فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ : لَعَلَّكُمْ
تَقْرءُونَ خَلْفَ إِمَامِكُمْ ؟ قُلْنَا : نَعَمْ ، قَالَ : فَلَا تَفْعَلُوا إِلَّا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ
فَإِنَّهُ لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِهَا.

ل سهر پیغه مبهری (ﷺ) خواندن گران بۆ ل نقیژه کا سپیدی، ئینا دهمی
ب دوماهیگ هاتی وی گۆت : ئه ری هوین دخوینن ل پشت ئیمامی خو؟
مه گوت : به لی، ئینا وی گۆت : هوین وه نه که ن ب تنی بۆ خواندنا
فاتیحا کیتابی نه بیت ژ بهرکو چ نقیژ بۆ وی نینه²¹ یی ئه و نه خواندی²².

²⁰ کتاب أثر الاختلاف في القواعد الأصولية في اختلاف الفقهاء ص6

²¹ مه رهم ژ چ نقیژ بۆ وی نینه: ئانکو نقیژا وی یا دروست نینه.

²² فتح الباري لابن حجر 2/283

به شی چاری : واجبیا خواندنا فاتیحی بو وان بین نقیژی ل پشت ئیمامی دکهن د نقیژین دهنگی نزم دا

واجبه ل سهر نقیژکه ران د نقیژین دهنگ نزم دا ئەو فاتیحی بخوینن،
و ئەقە مەزەهەبی شافعی²³ یە، و ئبن عەرەب یی مالکی²⁴ هەلدبژی ریت،
و گەلەک ژ زانایان ژ سەلف و خەلەفان قی بوچونی هەلدبژی رن.

دەربارە ی بابەتی خواندنا نقیژکه ران بو زیدەتر ژ فاتیحی د نقیژی دا

یا ل سهر نقیژکه ری هە ی ئەو گوھی خو بدەتە یا زیدەتر دەیتە خواندن
ژ فاتیحی د نقیژی دا. و ئبن تەیمییه ئیجماعی قەدگوھی ریت ل سهر قی
بوچونی²⁵.

²³ مغنی المحتاج)) للشربینی (1/ 156)، ((نهاية المحتاج)) للرملي (1/ 476).

²⁴ ئبن عەرەبی دبیزیت: (یا دروست ل دەف من واجبیا خواندن یە د وی یا یا بیدەنگ) ((أحكام القرآن)) (10/ 1).

²⁵ ئبن تەیمییه دبیزیت: بین بەری مە هەمی بین کوم بوین ل سەر هندی کو ئەوا زیدەتر دەیتە خواندن د نقیژی دا (مەرەم پی ئەو سورەت و ئایەتین پشتی فاتیحی نە)، یا ب خیرتر بو نقیژکه ری ئەو ئەو گوھی خو بدەتە خواندنا ئیمامی بو فان ئایەتان ژ هندی ئەو دکهل بخوینیت. ((مجموع الفتاوی)) (18/21).

ژ فان بوچونین بوری بو مه دیار دبیت خیلافه کا مه زن دناڤ زانایان دا هه یه کانئ ئه وی نقیژی ل پشت ئیمامی دکهت دی فاتیحی خوینیت یان نه، فیجا تو وهک نقیژکه ر ب کیژ بوچونی بکهی دروسته و تو یی گونه هکار نابی ان شاء الله، چ ئیمام ژ خواندنئ ب دوماهیك بهیت و تو فاتیحی بخوینی هه تا ئه گهر ئه و دهست ب ئایه تین زیده تر ژ فاتیحی بکهت و تو ههر بهرده وام بی هه تا تو ب دوماهیك دهیی، یان ژی تو نه خوینی و بیده نگ بی، و یا دروستر ل دهف مه و رب العالمین باشتر دزانیت ئه وه نقیژکه ری ل پشت ئیمامی دکهت فاتیحی نا خوینیت ئه گهر ئیمام مه جالی نه دهت و نه راوستیت دناڤه را فاتیحه و وی یا زیده تر د خوینیت، و ئه ف راوستیانا هه نئ وه کی مه د سه ری دا به حس ژی کری د چ به لگین دروست دا نه گه هشتیه مه، به لئ ئه گهر ئیمام وه بکهت ژی دروسته ل دیف بوچونا هنده ک زانایان، و ئه گهر ئیمام ل سه ری ئایه تان براوستیت، بو نمونه بیژیت : { الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ } و ب راوستیت پاشی بیژیت : { الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ } و ب راوستیت، و پاشی بیژیت : { مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ } و ب راوستیت و هه تا دوماهییا سوره تی، دروسته تو دناڤه را فان راوستیانی وی دا وه کی وی بیژی، ئه و بگه هیته کیش ئایه تی و ل دوماهییا وی براوستیت تو ژی وه کی وی بیژی، و ئه ف راوستیانا هه نئ ل سه ری ئایه تان ژ سونه تی یه ئیمام و یی ب تنی نقیژی دکهت لی براوستن، فیجا ئه گهر ئیمامی چ ژ فان نه کرن ئه فی ل پشت وی نقیژی دکهت فاتیحی نا خوینیت، و ئه گهر ئیک ژ فان کر، ئه وی ل پشت وی نقیژی دکهت بلا بخوینیت و خودی باشتر دزانیت.

(شَيُوء فَاتِحَا كِتَابِي)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝۱

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ ۝۲

الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝۳ مَلِیْكَ یَوْمِ الدِّیْنِ ۝۴

إِیَّاكَ نَعْبُدُ وَإِیَّاكَ نَسْتَعِیْنُ ۝۵ أَهْدِنَا

الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِیْمَ ۝۶ صِرَاطَ الَّذِیْنَ أَنْعَمْتَ

عَلَيْهِمْ غَیْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ

وَلَا الضَّالِّیْنَ ۝۷

(الحمد لله رب العالمين)

يوم الأربعاء

1445/4/10هـ

2023/10/25م